

Posudek vedoucího diplomové práce

Student: Bc. Kryštof Haničinec

Předmět: Teoretická práce zaměřující se na psychologii prostoru s konceptovým výstupem

Posledních několik let čtu rád knihy Václava Cílka. Jsem pomalý čtenář, tak mi přijde, že je vydává jak na běžícím páse až ho podezřívám, že je to grafoman se sklony vykrádat sám sebe. Ale není. Jeho podání složitých vědeckých teorií a vlastní nadhled mu nebrání, ač vystudovanému geologovi, vypůjčit si tu a tam nějakou větičku, úvahu či celou stať z úplně jiných oborů a jiných krajín a mravů a doplnit ji o vlastní poznání, které má pro našince větší dopad, že je zasazeno do domácího prostředí. Obdivuji tu schopnost konzistentně přecházet z jednoho oboru do druhého, a přitom po přečtení odstavce, stránky, kapitoly má čtenář schopnost udržet nitku autorových zdánlivě nesouvisejících myšlenek o architektuře, filozofii, indiánech, jazyce, přírodě, enviromentálních změnách, ekologii, automobilkách antropocenu, až nakonec dojde ke kameni s trilobitem z českého krasu a celá řeč do sebe na konci zapadne v podobě pointy, či zamyšlení jako dokonalá mozaika.

Jako vedoucímu diplomové práce Krištofa Haničince se mi nyní dostala k posouzení teoretická práce s podobnou šíří záběru, jakou nahlížím u zmíněného Cílka. Jsme vždy rád, když studenti, kteří chodí na naši školu jsou bystří, inteligentní a invenční. Krištof do této skupiny bezpochyby patří. Ve svých dosavadních pracích nehledal konvenční cesty, a proto mne ani nepřekvapilo, že si pro svou diplomovou práci nevybral projekt, kterým by byl hmatatelný a snadno popsatelný a tudíž více konvenoval s oborem, který na ústavu Designu studuje, ale projekt s teoretickými závěry mnohdy velmi těžce uchopitelnými a tedy i zpracovatelnými, pro člověka mimo dotčené obory.

To proč jsem se rozhodl pro akceptaci teoreticky orientované práce mne přesvědčily předchozí Krištofovy práce, které měly otevřený charakter, nápaditost a v jednom případě přešla „neschopnost“ vybrat jeden konkrétní návrh do erupce celé škály malých bozzett s originálním přístupem a smyslem pro humor. Možná právě píle, kreativita a množství se mi zaryly tak hluboko do paměti, že jsem souhlasil s tak objemným a náročným úkolem, jakým je zpracování teoretické stati o měnícím se prostoru k životu a člověku v něm jako středobodu. Někdy jej utváří, je jím ovlivňován a někdy je jen jeho pozorovatelem a pozorovaným zároveň.

Krištof před námi otevírá projekt u kterého za každým pomyslným nárožím objevuje další a další větvičky se cesty, které ho dost často odvádějí od hlavní linie tématu, ale obohacují jej o zajímavé otázky a myšlenky, které pokud by neodbočil, tak je nevznesl a neposunuli jej dál. Otázkou je do jaké míry jsou hodnotné pro tuto práci, nebo pro práci další, pro kterou by mohl být stávající počín jen východiskem, kdyby se tedy podařilo dojít k alespoň dílčím výsledkům, které by napomohly zmapovat proměnu užívání bytových jednotek za různých podmínek, na kterých se podílí doba, člověk, měnící se životní prostředí – prostor.

Jak je cítit z této práce. Krištof nevnímá člověka jako univerzum, nebo pouhou hmotu, ale jako křehkou a do jisté míry zranitelnou bytost, jejímž údělem je často bojovat s podmínkami (přizpůsobovat se), které nejsou vždy odpovídající jeho představám a z toho často pramenící psychické poruchy.

Schopnost vyrovnat se s kladenými překážkami, nebo nepřízní osudu se pro něj do jisté míry staly základním kamenem jeho analýzy.

Křištof nás v úvodu své práce obeznamuje s odlišnostmi vnímání základních pojmů, jako je byt, dům, domov. Nesnaží se kategorizovat dle měřítek, ale popisuje podstatu vnímání těchto slov prostřednictvím naší psyché, prožíváním.

Přistupuje k domu stejně jako k duši, která má schránku na svou duši v lidském těle, zatím tělo má schránku (další vrstvu po oděvu) v domě, bytě, domově. Je pak velmi zajímavé zajímavý úryvek citovaný v této kapitole o třech kategoriích vnitřního prostoru dle osobních, sociálních a fyzických atributů.

V další kapitole nás nechá prolétnout zvířecí říši, ve které se nacházejí vybraní zvířecí stavitelé. Dostaneme se od zajímavých stavění „hnízd lásky“ lemčikem hedvábným jen pro získání partnerky k páření, přičemž estetický zpracovaný „projekt“ je jakousi „předváděcí akcí“. Dalším zmiňovaným zvířetem je z rodu bobrů, který Křištofa zaujal vedle monogamického způsobu života i skutečností, že jako tvor stavící hráze mění stejně jako člověk významně prostředí kolem sebe a do jisté míry způsobuje změny, které se projevují v delším horizontu a svým měřítkem ho převyšují. Tedy i zde lze najít paralelu s lidským chováním. Posledním zmíněným druhem ze zvířecí říše je takzvaný superorganizmus v podobě stavby mraveniště (či úlu), jako společenského celku.

I tento výběr nabízí celkový příměr k lidské populaci (Výběr a souslednost klidně mohly být náhodné), ale vytvářejí souvislosti a paralely, které nám dávají jistý řád života.

První a základní potřebou, která je dána podstatou bytí je naše potřeba **se rozmnožovat – zachovat rod**. Aby mohl být rod uspokojivě rozšiřován, je potřeba **životních podmínek**, které zajistíme hojností potravy a hledáním a dotvořením vhodného místa, které nám toto umožňuje. V současnosti jsou takovými mraveništi ve velkém měřítku města s velkým M-Megapole, které mají společnost zastoupenou ve všech složkách sociální struktury od metaře po starostu. Na tuto urbánní strukturu jsou navázány suburbánní komunikační vazby, které zajišťují chod tohoto organismu, co se týká zásob. Vedle těchto materiálových transferů je zde i odhmotnělá komunikace, která souvisí vedle přesunu materiálu a lidí ke komunikaci prostřednictvím audiovizuálního kontaktu reálného, nebo zprostředkovaného skrze média a sociální sítě.

Vedle výše zmíněného „makrokosmu“ se předně Křištof vrací v souvislostech a vztazích v malém měřítku. Prostor mezi subjektem a objektem. Právě tento vztah je pro jeho práci stěžejní a ať v případě psychických poruch, vymezení osobního prostoru, prezentování sebe sama a toho, jak chce působit subjekt na okolí je stěžejním tématem práce.

Nechci zabředávat do popisu a následného rozboru jednotlivých kapitol, které mají vytvořit předpolí pro samotnou analýzu. Přesto mi nejde nezmínit skutečnost, že přes rozmanitost pohledů a hodnotných poznámek v citacích současných vědců -sociologů, či psychologů, mi při pohybu ve vodách pro mne do jisté míry neprobádaných a neznámých přijde, že podstatou Kryštofova snažení neměla být práce fundovaného psychologa, ale původně zamýšlené odkrývání podstaty a způsobu bydlení v typových prostorech, které měly nabídnout základní – pravidelně opracovaný kámen, který by mohl být základem pro analýzu, která by měla mít výpovědní hodnotu. Tedy výsledek který si odnesete po přečtení této práce. Abych si rovnou odpověděl na mé povzdechnutí. **Taková univerzální odpověď neexistuje** a ani bych Kryštofa z absence něčeho takového obviňovat nechtěl. Jen mi přijde vhodnější, než práci otvírat do široka své bádání profilovat a upřít třeba na konkrétní věkovou skupinu (do jisté míry je patrná – studenti, single, lidé po škole). Předdefinovat jejich sociální potřeby a návyky a zpracovat je do konstrukce jasných otázek, které jsou ukotvený v nějaké databázi, než prostoru textu bez tabulek a odstavců. Výsledkem analýzy by nemělo být celé spektrum otázek na konkrétní téma, ale dobře položené otázky, která nezůstanou bez jasněji formulovaných odpovědí respondentem.

Proč bych chtěl jasnější svázání analýzy do nějakého uceleného balíčku? Protože to lze! Ba je to podstatou a hodnotou celé práce. Protože i prostor lze nabídnout nejednotný i když nám půdorys a dispozice říká, že je každý prostor stejný. Změna nastává průběžně a trvale. Jako že se střídají roční období, či noc a den. Stejně tak co ovlivňuje světelné podmínky je orientace na světové strany, hustota zástavby, výška stropů a patro, umístění bytu, hluk, smog, přelidnění.

Další nedílnou součástí je studentem zmiňovaná vazba na město viz. odkaz na zapojení a propojení se superorganizmem. Abych Opět neodběhl. První změnou, co ovlivňuje podmínky k životu, o kterých se student zmiňuje je prostor. Pojdme stanovit minimální metráž. Dalším krokem je zhodnocení, co má být stabilní a co má být mobilní (závislost na potřebách) Např. Stůl má být pevný, nebo sklopný? Postel bude gauč i sedačka? Jaká orientace. Ovlivnění novými médii. (Evoluce komunikace od jídelního stolu s povídáním a knihou, přes, rádio, televizi, počítač, až po miniaturizaci k separaci v bublině velké sítě) etc. etc.

To vše je seřaditelné a zařaditelné dle analýzy, která se děje teď a tady. Vychází z okamžitých potřeb a v ideálním případě predikce budoucích změn na základě zkušeností z historie. Nesmíme ale zapomínat na návyky a skryté- podmíněné či nepodmíněné potřeby, které si neseme z předchozích prostředí, kde jsme žili. Ty nám do jisté míry vytvářejí předpojatost. Neuspokojení potřeb z dřívějšíka vede k frustraci a je jedno, zda se jedná o fakt, že nemohu mít pracovní stůl s výhledem na park, nebo nemám odpovídající plat za mou práci.

To o čem zde hovořím je nalezení markantů, parametrů, objektivních skutečností, které mají tvořit pevnou část konstrukce analýzy aby byla použitelná pro další výzkum, jehož výsledkem by měla být například případová studie ve které při doplnění nejdříve základních parametrů a posléze vybraných subjektivních potřeb by mělo dojít k vyhodnocení a závěru, který je pro nás důležitý z pohledu zkvalitnění stávajícího nebo vyhledání nového adekvátnějšího prostoru vycházejícího z potřeb respondenta (zkoumaného).

Takováto struktura analýzy by pak mohla být východiskem pro tvorbu algoritmů pro umělou inteligenci (AI) o které se Kryštof zmiňuje v kapitole, kdy jí chce „nadopovat“ obrovskou databází informací včetně nahraných nejlepších dispozic obytných prostorů, (jak sám zmiňuje, již vše bylo vymyšleno a většina se jen „přemílá“). V tomto případě bych ale nahradil slovo „**tvorba**“, v této práci slovem „**zkušenost**“, neboť můžeme tvořit, aniž bychom museli dojít ke kvalitnímu výsledku. Díky **zkušenosti** z předchozí tvorby je zde ale předpoklad, že vytvoříme věc lepší, v případě ověřené kompozice pak nabídneme trvale kvalitní řešení. Tato část nahrazující zkušenost by pro AI opravdu mohla být ideální platformou, ale vyhodnocení psychologického dopadu na subjekt člověka zatím do tabulek nevtačíme.

Krištof nabídl obsáhlou práci, která jednoznačně řadí jeho „tvorbu“ diplomové práce do kategorie, která se na našem ústavu nemá obdobu. Jeho práce, která již na začátku při i vágněji položených mantinelech z mé strany nabobtnala do rozměrů, které jasně reflektují množství odvedené práce, ale obávám se, že výpovědní hodnota je spíše sumarizační bez výše zmíněných parametrů, než vědecká ve smyslu přístupu a hlavně výstupu.

Na obranu Kryštofa se sám kaji, neboť jsem byl tím, který ho nabádal, aby do neznámých vod vkročil. Zatím co jsem ale měl představu, že míříme k méně abstraktnímu cíli, Krištof střílel neomylně na cíle úplně jiné. Nemohu ale říct, že méně zajímavé. Jako lovec se osvědčil, teď jen aby chuť a servírování nezůstaly pozadu.

Práci hodnotím díky nasazení a nesnadnosti lépe koordinovat konzultace a získávání podkladů,
včetně již zmíněného selhání z mé strany známkou **B**.

V Praze 30.1.2021

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to be 'J. J.' or similar, with a horizontal line crossing through the middle.